

Jurisprudentie

Zaak T-673/15

**Guardian Europe Sàrl
tegen**

**Europese Unie, vertegenwoordigd door de Europese Commissie en het Hof van Justitie van de
Europese Unie**

„Niet-contractuele aansprakelijkheid – Vertegenwoordiging van de Unie – Verjaring – Tenietdoen van de rechtsgevolgen van een onherroepelijk geworden beslissing – Nauwkeurigheid van het verzoekschrift – Ontvankelijkheid – Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten – Redelijke procestermijn – Gelijke behandeling – Materiële schade – Geleden verlies – Winstderving – Immateriële schade – Causaal verband”

Samenvatting – Arrest van het Gerecht (Derde kamer - uitgebreid) van 7 juni 2017

1. *Europese Unie — Vertegenwoordiging voor de rechterlijke instanties van de Unie — Beroep tot schadevergoeding gericht tegen de Unie ter verkrijging van vergoeding van de schade die wegens de onredelijk lange duur van de procedure voor het Gerecht van de Unie zou zijn geleden — Vertegenwoordiging van de Unie door het Hof van Justitie van de Europese Unie*

(Art. 13 VEU, art. 17, lid 1, VEU en art. 19 VEU; art. 256, lid 1, VWEU, art. 268 VWEU, art. 335 VWEU en art. 340, alinea 2, VWEU)

2. *Beroep tot schadevergoeding — Verjaringstermijn — Aanvang — Aansprakelijkheid wegens niet-inachtneming van de redelijke procestermijn door de Unierechter — Datum van uitspraak van het betrokken arrest*

(Art. 340, alinea 2, VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 46 en art. 53, eerste alinea)

3. *Beroep tot schadevergoeding — Verjaringstermijn — Aanvang — Aansprakelijkheid wegens individuele handeling — Datum waarop de nadelige gevolgen van de handeling zich hebben voorgedaan*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 46)

4. *Beroep tot schadevergoeding — Verjaringstermijn — Stuiting — Immateriële schade wegens aantasting van de reputatie — Voortdurende schade — In aanmerking te nemen datums*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 46)

5. *Beroep tot schadevergoeding — Zelfstandig rechtsmiddel ten opzichte van het beroep tot nietigverklaring — Grenzen — Verzoek tot aanvullende schadevergoeding wegens schade veroorzaakt door een beschikking van de Commissie waarover de Unierechter een arrest houdende nietigverklaring heeft gewezen, en welke schade van andere aard is dan de schade die de gebrekkige uitvoering van dit arrest tot gevolg kan hebben — Ontvankelijkheid*

(Art. 263 VWEU, art. 266 VWEU en art. 340, tweede alinea, VWEU)

6. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Onrechtmatigheid — Schade — Causaal verband — Ontbreken van een van de voorwaarden — Volledige verwerping van het beroep tot schadevergoeding*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

7. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Onrechtmatigheid — Schade — Causaal verband — Bewijslast*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

8. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Onrechtmatigheid — Schade — Causaal verband — Begrip — Bankgarantiekosten als gevolg van de keuze van een onderneming om de door de Commissie opgelegde geldboete niet te betalen — Ontbreken van rechtstreeks causaal verband*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

9. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Reële en zekere schade veroorzaakt door een onrechtmatige handeling — Materiële schade ontstaan door een onrechtmatige beschikking van de Commissie waarbij een boete is opgelegd wegens de mededinging verstorend gedrag — Last bestaande in betaling van de geldboete, die niet door verweerster is gedragen — Geen reële schade*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

10. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Onrechtmatigheid — Voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht — Schending door de Unierechter in het kader van een beslissing die het voorwerp van een hogere voorziening kan vormen — Daarvan uitgesloten — Uitzondering — Bestaan van een zeer gebrekkig functionerende rechtsgang*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

11. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Voldoende gekwalificeerde schending van een rechtsregel die particulieren rechten toekent — Rechtsregel die particulieren rechten toekent — Begrip — Niet-inachtneming van de redelijke procestermijn door de Unierechter — Daaronder begrepen — Beoordelingscriteria*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 47, tweede alinea)

12. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Causaal verband — Begrip — Bankgarantiekosten als gevolg van de keuze van een onderneming om de door de Commissie opgelegde geldboete niet te betalen — Niet-inachtneming van de redelijke procestermijn door de Unierechter in het kader van het beroep van genoemde onderneming — Bestaan van een causaal verband — Voorwaarden*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

13. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Schade — Vergoeding — Inaanmerkingneming van de geldontwaarding — Compensatoire rente en verdragingsrente — Berekeningswijze*

(Art. 340, tweede alinea, VWEU)

1. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punt 18)

2. In het specifieke geval van een beroep tot vergoeding van schade die zou zijn geleden doordat de Unierechter de redelijke procestermijn mogelijk niet in acht heeft genomen, moet het tijdstip waarop de in artikel 46 van het Statuut van het Hof van Justitie genoemde verjaringstermijn van 5 jaar ingaat, in een situatie waarin een beslissing een einde aan de litigieuze procestermijn heeft gemaakt, worden vastgesteld op de datum waarop die beslissing is gegeven. Dat is immers een zeker, op objectieve criteria berustend tijdstip dat recht doet aan het rechtszekerheidsbeginsel en bescherming van de rechten van de verzoekende partij mogelijk maakt.

(zie punt 26)

3. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punten 32, 35)

4. Wanneer er sprake is van doorlopende schade, strekt de in artikel 46 van het Statuut van het Hof van Justitie bedoelde verjaring zich op basis van de datum van de stuitingshandeling uit over de periode die meer dan vijf jaar voor deze datum ligt, zonder de tijdens de latere periodes ontstane rechten te beïnvloeden. De door verzoekster gestelde immateriële schade heeft een dergelijk voortdurend karakter. Immers is er bij aantasting van de reputatie, ook al kan die verschillende vormen aannemen, over het algemeen sprake van schade die zich elke dag weer voordoet en die blijft bestaan zolang er geen eind is gemaakt aan de vermeende oorzaak van deze aantasting. Dit is hier het geval, met name aangezien de gestelde aantasting van verzoeksters reputatie zou zijn veroorzaakt door een Commissiebeschikking die in eerste instantie is vastgesteld en bekendgemaakt door middel van een perscommuniqué en waarvan in tweede instantie een samenvatting in het *Publicatieblad van de Europese Unie* is gepubliceerd.

(zie punten 39, 42, 43)

5. Het beroep tot schadevergoeding op basis van de niet-contractuele aansprakelijkheid van de Unie voor het optreden of het nalaten van zijn instellingen, vormt een rechtsgang die autonoom is ten opzichte van andere rechtsvorderingen, die binnen het stelsel van de beroepsmogelijkheden zijn eigen functie heeft en waarvoor voorwaarden gelden die verband houden met zijn specifieke doel.

Bij een beroep tot vergoeding van een vermeende winstderving als gevolg van vermeende voldoende gekwalificeerde schending van het beginsel van gelijke behandeling door een Commissiebeschikking die bij een arrest van de Unierechter nietig is verklaard, waarbij verzoekster vergoeding vordert van vermeende schade die enerzijds verschilt van de schade die het gevolg is van de gebrekkige uitvoering

door de Commissie van het arrest houdende nietigverklaring en anderzijds een aanvulling vormt op het bedrag dat de Commissie heeft terugbetaald, heeft deze vordering noch hetzelfde onderwerp, noch dezelfde strekking als een eventueel beroep tot nietigverklaring gericht tegen de uitvoeringsmaatregel van de Commissie en kan deze daarom niet op grond van misbruik van procedure niet-ontvankelijk worden verklaard.

(zie punten 53, 63, 64)

6. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punten 75, 76, 154)

7. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punten 81, 82)

8. Aangaande een vordering tot vergoeding van schade die zou zijn geleden wegens vermeende voldoende gekwalificeerde schending van het beginsel van gelijke behandeling, welke schending de Commissie heeft begaan door een beschikking waarbij een boete voor de mededinging verstorend gedrag is opgelegd, kan de verzoekende partij niet geldig stellen dat de kosten voor de bankgarantie die zij heeft betaald, het directe gevolg zijn van de onrechtmatigheid van die beschikking, wanneer zij heeft besloten om na de vaststelling van deze beschikking niet meteen geheel te voldoen aan haar verplichting om de geldboete te betalen, maar om een bankgarantie te stellen voor een deel van het bedrag van de geldboete, overeenkomstig de door de Commissie geboden mogelijkheid.

In dit opzicht is de door haar gestelde schade dus een rechtstreeks en bepalend gevolg van haar eigen keuze om niet te voldoen aan haar verplichting om het gehele bedrag van de geldboete meteen te betalen. Indien de verzoekende partij zou hebben besloten om de gehele geldboete te betalen, had zij de kosten van een bankgarantie over het nog niet voldane deel van de geldboete niet behoeven te betalen. Dientengevolge moet worden beslist dat er geen voldoende rechtstreeks causaal verband is tussen de vermeende voldoende gekwalificeerde schending van het gelijkheidsbeginsel in de bestreden beslissing en de betaling van de kosten voor een bankgarantie.

(zie punten 91-93)

9. Aangaande een verzoek tot vergoeding van vermeend geleden schade wegens een onrechtmatige beschikking van de Commissie waarbij een boete voor de mededinging verstorend gedrag is opgelegd, kan een verzoekende partij die niet zelf deze boete heeft betaald, duidelijk niet beweren dat zij reële en zekere schade heeft geleden, bestaande in het verschil tussen enerzijds de door de Commissie terugbetaalde rente over het deel van de geldboete dat de Unierechter als onverschuldigd heeft aangemerkt, en anderzijds de winst die zij zou hebben kunnen maken indien zij het betrokken bedrag in haar werkzaamheden had kunnen investeren in plaats van het aan de Commissie te betalen.

(zie punt 103)

10. De Unie kan niet aansprakelijk worden gesteld op grond van de inhoud van een rechterlijke beslissing die niet afkomstig is van een Unierechter die in laatste instantie uitspraak doet en waartegen dus nog hogere voorziening kan worden ingesteld. Deze vaststelling laat onverlet dat een verzoekster de Unie in uitzonderlijke gevallen aansprakelijk kan stellen wegens een zeer gebrekkig functionerende rechtsgang, in het bijzonder op grond van fouten van procedurele of administratieve aard met gevolgen voor de werkzaamheden van een Unierechter.

(zie punten 122, 124)

11. Op artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie wordt inbreuk gemaakt wanneer de procedure in een mededingingszaak voor het Gerecht de redelijke procestermijn met 26 maanden overschrijdt, hetgeen een voldoende gekwalificeerde schending vormt van een rechtsregel die ertoe strekt particulieren rechten toe te kennen.

De redelijkheid van de periode tussen het einde van de schriftelijke behandeling en de opening van het mondelinge gedeelte van de procedure hangt immers in het bijzonder af van de complexiteit van het geding alsmede van het gedrag van partijen en van de procesincidenten. Wat de complexiteit van het geschil betreft, is allereerst een periode van 15 maanden tussen het einde van de schriftelijke behandeling en de opening van de mondelinge behandeling in beginsel een passende duur voor de behandeling van mededingingszaken. Verder kan de parallelle behandeling van verknochte zaken in de onderhavige zaak niet rechtvaardigen dat de periode tussen het einde van de schriftelijke behandeling en de opening van de mondelinge behandeling werd verlengd. Tot slot vormde de feitelijke, juridische en procedurele complexiteit van de onderhavige zaak geen rechtvaardiging voor een langere duur van de zaak. Het Gerecht heeft in dit opzicht tussen het einde van de schriftelijke behandeling en de opening van de mondelinge behandeling geen maatregel tot organisatie van de procesgang genomen waardoor de procedure is onderbroken of is vertraagd. Wat het gedrag van de partijen of de eventuele procesincidenten betreft, is de periode die tussen het einde van de schriftelijke behandeling en de opening van de mondelinge behandeling is verstreken, niet beïnvloed door dergelijk gedrag of door dergelijke incidenten.

Dientengevolge blijkt dat er binnen de duur van 41 maanden tussen het einde van de schriftelijke behandeling van de procedure en de opening van de mondelinge behandeling ervan een periode van ongerechtvaardigde inactiviteit van 26 maanden was.

(zie punten 133-137, 139)

12. In een zaak over een beschikking van de Commissie houdende oplegging van een boete oplegde wegens de mededinging verstoring gedrag, bestaat er dus een causaal verband tussen de schending van de redelijke procestermijn door de Unierechter en het ontstaan van door een door de verzoekende partij geleden schade, bestaande in de betaling van kosten voor een bankgarantie in een periode die met de overschrijding van die redelijke procestermijn overeenstemt. Ten eerste was de schending van de redelijke procestermijn niet te voorzien toen de verzoekende partij haar beroep in de onderhavige zaak instelde, en evenmin toen zij een bankgarantie stelde. Bovendien mocht de verzoekende partij verwachten dat haar beroep binnen een redelijke termijn zou worden behandeld. Ten tweede is de redelijke procestermijn in de onderhavige zaak overschreden na de aanvankelijke keuze van de verzoekende om een bankgarantie te stellen. Het verband tussen de overschrijding van de redelijke procestermijn en de betaling van kosten voor de bankgarantie in de periode die met deze overschrijding overeenstemt, kan dus niet zijn verboden als gevolg van de aanvankelijke keuze van de verzoekende partij om niet onmiddellijk een deel van de door de Commissie opgelegde geldboete te betalen en een bankgarantie te stellen.

(zie punt 160)

13. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punten 167-169)